

Zúr a paradicsomban

MÍTOSZ VAGY VALÓSÁG A
HARMADÉVES KRÍZIS?
UTÁNA JÁRT - SZABÓ RÉKA

Ebben a cikkben tudva azt, hogy teljesen objektív és - személyes érintettségemből fakadóan - mindenre kitekintő sem lehetek; arra törekszem, hogy mindazt, amit másoktól hallottam, tapasztaltam - külön erre a témára irányuló beszélgetések alapján megtudtam - összerendezzem. Célom, hogy megfoghatóvá tegyem a megfoghatatlant - ami épp emiatt misztikusnak és legyőzhetetlennek tűnő jelenség. Ennek fényében írok most a krízist esetlegesen kiváltó okokról, a mi feladatunkról és arról, hogy mi segíthet abban, hogy ne maradjunk alul a küzdelemben.

A harmadéves krízis egyszerre egyéni és közösségi út: mindenki másképp áll hozzá, éli meg, s más tapasztalatokat ad tovább az utána következő teológus évfolyamoknak. Valamilyent azonban jó eséllyel tovább ad, így a sokféle megélésből közösségi tapasztalat, tudás lesz. A nem egységes megélés és hagyományozás miatt aztán van, aki elkerülhetetlennek és rendkívül ijesztőnek míg mások egész egyszerűen rémtörténetnek, túlzásnak, önbeteljesítő jóslatnak gondolják. A két véglet között rengeteg árnyalat van, s végül tényleg olyanná válik, mint egy folyamatosan ránk leselkedő szörny, aki harmadéven egyszer csak lecsap - feltételezhetően ekkor a legfinomabbak a teológusok - és megpróbál elnyelni.

Amit tapasztalunk: csillogó szemű, Isten és a hivatásuk felé teljesen elköteleződött, lobogó szívű elsősök lépnek be a teológia kapuján. Még nem tudják, mire számítsanak, egyszerűen csak tudják, érzik, hogy eljött az a várva várt pillanat, amikor végre elkezdhetik tanulni azt, amire vágnak. Ez a hely a startvonal; végre előttük a pálya, amin lehet futni. Az

a hat év hip-hopp elrepül. Elkezdődik a szemeszter, második héten már zh. Ez az első félév aztán arról szól, hogy egyszerre kéne feldolgozni a felnőtt és egyetemista léttel járó élethelyzeteket, új kapcsolatokat kiépíteni, identitást keresni és teljesíteni a heti 3-4 zárthelyi dolgozatra. Fűt a lelkesedés, dübörög a lélek, előre az Úrért!

Én is közöttük vagyok, sok más társamhoz hasonlóan elrugaszodom a startvonaltól. Megküzdök minden kialvatlansággal, teljesítek mindent, amit kell, hiszen Istenért teszem! Szívom magamba a sok csodás információt, a tudományt, amely közelebb visz Istenhez. Bár nem mindig könnyű, hogy a sok új információ néha ellentmond annak, ahogy én addig hittem és néha olyan, mintha elemeket, amik annyira biztosnak tűntek addig, mintha kidöntenének alólam. A második szemeszter ugyanez, csak már heti négy többé-kevésbé állandó zhval, néha jön egy ötödik is. Különös hangulata van a hajnalba lógó tanulásoknak, együtt szenvedéseknek. A „nagyok” pontosan tudják, hogy mi a hét menetrendje: minimális eltérésekkel, de ugyanezt csinálták végig. Segítenek, szeretnek, megértének, jegyzetet adnak, csokival etetnek és megígérik, hogy imádkoznak értünk. Az éjszakák és a nappalok egybefolyznak, az este 11-re nem úgy gondolunk, mint ami már 11 óra, hanem ami még csak 11... A nagyok ismerik a helyzetet, egyszerre biztatnak kitartásra és próbálnak leállítani: vigyázzunk magunkra. Még nem értem, hogy miért mondják...

Eltelt egy év. Azzal a módszerrel dolgoztam, amivel gimnáziumi tanulmányaim során: nekifutok a feladatnak és megugrom a célt, hogy teljesítsem. Minden annyira fontosnak és becsületbeli ügynek tűnik, hogy szelektálás nélkül mindenben a legjobbat akarom hozni. Nem mozogtam, nem figyeltem oda a fizikai igényeimre, minden a teljesítés szolgálatában állt. De aztán jött a nyári szünet, a pihenés ideje, erőgyűjtés... A második év első szemesztere lényegesen könnyebb, mint az addigiak voltak, csak vizsgaidőszakban kellett megbirkózni a kilenc vizsgával. Az én kezdeti hatalmas lendületem, amit magammal hoztam, csökkent, s már józanodva hallgatom az előadásokat: valahogy mindennek olyan

tudományos szaga van. Elhiszem, hogy valamiért hasznosak meg jók lesznek nekem, de egyre égetőbb a vágy: meglátni azt, aki elhívott, ezekben a tudományokban is! Hiányzik. Már nem érzem, hogy pusztán a tanult tárgyak feltétlenül közelebb vinnének hozzá, az én Uramhoz. A negyedik szemeszter ismét nehezebb, sok előadással és valami számomra értelmezhetetlen vizsgaidőszakkal: 11 vizsga plusz két szigorlat. Ekkor már nem értem, mi a cél. Az, hogy tudjam azokat az ismereteket, amiket a mintatanterv alapján fontosnak és elengedhetetlennek tartanak ahhoz, hogy belőlem lekipásztur legyen, vagy az, hogy letudjam? Maga a rendszer kényszerít arra, hogy osztályozzam, szerintem mit van értelme elsajátítani és mit nincs!

Harmadéves vagyok... Körülöttem és bennem zajlik az élet. Körülöttem sok ismerősöm lassanként diplomát szerez, a baráti beszélgetésekben a szakdolgozat témája egyre inkább előkerül. Olyan, mintha ők előrébb járnának az életben, mint én, s ha pár évvel idősebb lennék, mint most vagyok harmadévesként, a különbség még nagyobb lenne. Bennem pedig feldolgozatlanul kavargok sok minden, ami az elmúlt években ért. Szembesülés sokféle véleménnyel, ellentmondásokkal, sokféle istenkapcsolattal, az egyház árnyoldalaival, azzal, hogy az ember az egyházban is csak esendő ember marad, sok gyarlósággal. Fiatal felnőttként keresem a helyemet, a feladatomat, sokan a társukat. Jó lenne, ha végre békén hagynának és lenne esélyem levegőt venni, rendet rakni a fejemben és a lelkemben.

Ezt a sokszoros sebességűre kapcsolt filmet most hirtelen megállítom, s kimerevítve az utolsó képet, igyekszem objektív magyarázatot fűzni az eddigiekhez. Ugyanis -mint fentebb írtam- a célom nem az, hogy bárki is ijesztgesse, hogy a rengeteg csodálatos teológus élményből a nehezeket kiemelve együtt keseregjek azokkal, akik mindezzel már szembesültek. Személyes élményeim megosztásának egyedüli célja, hogy illusztrációként szolgáljanak, melyből más tanulhat. Az utaink ugyan egyediek, de az állomások összekötnek.

Több beszélgetőpartneremmel egyetértésben úgy vélem, a harmadéves krízis inkább egy testi-lelki téren jelentkező nagy elfáradás mintsem teljes kiégés, jóllehet a körülményekből adódóan sokan elindulhatnak a kiégés felé vezető úton is, de Isten kegyelméből ez nem jelenti azt, hogy teljesen végig is mennek rajta. Lássuk mik ezek a körülmények, amibe oly sokan belefáradnak.

Először is, adott egy húszas éveit elején járó hallgató, általában frissen, esetleg egy év kihagyással szabadulva a gimnáziumból. Egy szakasz az életében lezáródik, a gimnáziumi tanulmányai befejezésével a gyermekkort is hivatalosan a háta mögött hagyja. Rengeteg új lehetőség nyílik meg előtte, amiből választani kell és aztán a felelősséget hordozni. Identitást és életorientációt keres a jó eséllyel teljesen új környezetben és közösségben. Ez most a tenni-menni-csinálni-kutatni-kipróbálni ideje. Ennek ellenére megközelítőleg a harmadik héttől erre csak nagyon csekély mértékben vagy abban az esetben van lehetősége, ha elengedi azt, hogy megfeleljen minden követelménynek. Különösen nehéz ez úgy, hogy alapozás zajlik ilyenkor és az ingatag alapra bajos a későbbiekben építeni. Emellé jön még az, hogy mindaz, amit hall, valamilyen módon érinti a személyes hitét. Hozzáadnak vagy elvesznek, helyreigazítanak vagy megbotránkoztatnak, esetleg összezavarnak. Az egyszeri hallgató helyébe lépve mondom: pusztán a tananyag is hatással lehet a lelki életünkre, s ahhoz ismét idő kell, hogy ezeket meg tudjuk emésztetni, beépüljenek a megfelelő helyre. Mindeközben azonban teljesíteni kell, a feldolgozásra kevés idő marad, ami miatt sok az éjszakázás is az első két évben. Tehát a feszültség a teljes embert érinti: az igénybevétel testi, lelki és szellemi. Mindehhez jön még a kérdés: Amikor szorul a hurom, tanuló vagy imádkozom? Tartozzon ez éppen a jó vagy a rossz lelkiismeret égisze alá.

Fontos szempont, hogy mikor tudunk regenerálódni, hisz a teljes körű igénybevételt ki kell pihenni, az erőforrásokat fel kell tölteni. Ha ugyanis nem tesszük, akkor a sokáig tartó erőtlen

menet megfáradáshoz, rosszabb esetben kiégéshez vezet. A harmadéves krízis valójában nem teljesen a harmadéveshez kötött: inkább csak a többségen ekkorra látszik meg a nagy elfáradás. Ha látjuk, hogy a rettegett harmadéves krízis valójában a csúcspontja egy olyan folyamatnak, amelybe nekünk is van beleszólásunk-független körülményeket leszámítva - akkor máris eltűnik az az érzés, hogy ez a veszedelem bármikor bekebelezhet. Én a magam részéről megalapozottnak látom kijelenti, hogy a harmadéves krízis létezik, s ezt most már nem is tartom tragikusnak. A fejlődésemleletekben krízis alatt egy olyan nehézséget értenek, amivel az egyének meg kell küzdenie és túl kell jutnia ahhoz, hogy közelebb kerüljön a kiteljesedéshez. A krízis tehát lehet pozitív, vihet előrébb, akkor is, ha ettől nem lesz kellemesebb átélni. Fontos kérdés azonban, hogy mi idézi elő azt; mert lehet olyan ami nem visz előrébb, hanem értelmetlenül meggyötör és fájdalmas, maradandó nyomot hagy maga után.

Végül ehhez kapcsolódva két bölcs tanácsot szeretnék továbbadni, melyeket én is úgy kaptam: az első, hogy soha ne feledjem el, hogy én Istennek elsősorban gyermeke vagyok és csak másodsorban szolgálója. Ezt megjegyezni könnyű, megélni ezt a mindennapok sodrásában annál nehezebb, s nagy tudatosságot igényel. Akárcsak ha olyan banális dologról beszélünk, hogy van az a pont, amikor le kell feküdni aludni s odabízni az Atya kezére az adott kihívást. A második pedig: az általunk cipelt terhek egy részének köze sincs Isten igájához! Isten szabadságra megváltott gyermekeiként nem kell olyan terheket vinnünk, amit nem Ő adott a mi épülésünkre. A harmadéves krízis esetén alapvető a kérdés: kihez tartozik a teher? Mert ha az a teher, a mi szerető mennyei Atyánktól a mi épülésünkre van, az nem elhordozhatatlan és nem tör a pusztulásunkra.